

Ἡ Ἁγία μεγαλομάρτυς Αἰκατερίνα ἀναγνωρίζεται παγκόσμια μέ τό τιμητικό ἐπώνυμο «πάνσοφη», γι' αὐτό καί προστάτης τῶν ἐπιστημῶν, τῶν καθηγητῶν, τῶν φοιτητῶν ἀλλά καί τῶν τεχνιτῶν ἀναδείχτηκε. Πολυπροκισμένη, μέ βασιλική καταγωγή καί πλοῦτο, ἐπιβλητική, μέ ὑπέροχη ὁμορφιά καί καταπληκτική μόρφωση εἶχε κατακτήσει σιά δεκαοχτώ της χρόνια κάθε ἔργο φιλοσόφων καί ρητόρων, κάθε ἐπιστήμη, μάλιστα τήν ἰατρική, κάθε τέχνη καί κάθε λέξη γλώσσας, πού κάτεχε τότε ὁ πολιτισμένος κόσμος.

Ζεῖ στήν ἑνδοξη Ἀλεξάνδρεια τοῦ 3ου μ.Χ. αἰώνα στό παλάτι τοῦ πατέρα

της. Σ' αὐτή τήν πόλη μπαίνει ὁ Ρωμαῖος αὐτοκράτορας Μαξέντιος* καί ἐντυπωσιασμένος ἀπό τήν εὐνοια τῶν θεῶν ζητᾷ ὁ λαός νά προσφέρει θυσίες. Μάλιστα πρῶτος ἐκεῖνος ὁδηγεῖ στούς βωμοῦς 130 ταύρους, ὡς δική του θυσία, καί γεμίζει τήν πόλη φωνές ζῶων καί καπνῶν ἀλλά καί τρόμο τῶν τιμωριῶν πού θά ἐπιβληθοῦν σέ ὅσους παρακούσουν τή διαταγή του. Σ' αὐτό τό ναό τῶν θυσιῶν, τόν πολύβουο καί ἀπειλητικό πηγαίνει μέ τούς ὑπηρετές της ἡ τολμηρή βασιλοπούλα ζητώντας νά μιλήσει στόν πανίσχυρο ἡγεμόνα.

Καταγράφουμε ἀπό τά Μαρτύριά της τά γεγονότα πού ἀκολούθησαν στή συνομιλία της μέ τόν αὐτοκράτορα ἀπό τό ἱερό συναξάρι της, γιά νά θαυμάσουμε τήν κοσμική,

τή «θύραθεν» σοφία της καί γνώση, ἀλλά πῶς πολύ τή γενναιοῦτητα καί τή μεγαλειώδη πίστη της στό Χριστό, στό μοναδικό νυμφίο καί Κύριο τῆς πανεύφημης αὐτῆς κόρης.

— Ἔπρεπε, βασιλιά, μέ λογικά ἐπιχειρήματα νά δεῖς ὅτι προσφέρεις θυσία σέ εἰδῶλα θνητῶν ἀνθρώπων, πού τά παίρνεις γιά θεούς. Ἔπρεπε ν' ἀκούσεις τόν σοφόν σου

Διόδωρο (ἱστορικός, 1ος π.Χ. αἰώνας) πού γράφει ὅτι ἄνθρωποι ἦταν οἱ θεοί, πού πρόσφεραν κάποιες εὐεργεσίες στούς ἀνθρώπους. Οἱ σύγχρονοί τους τούς τίμησαν μέ στήλες καί ἀνδριάντες γιά τά ἔργα τους, ἀλλά οἱ με-

ΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

ταγενέστεροι ἀγνοώντας τήν πραγματικότητα αὐτή τούς πρόσφεραν θυσίες σάν σέ θεούς. Καί ὁ Πλούταρχος ὁ Χαιρωνέας (Φιλόσοφος, 2ος μ. Χ. αἰώνας) κατηγορεῖ ὅσους εἰσάγουν τήν πλάνη αὐτή τῶν ἀγαλμάτων. Μή γίνει λοιπόν, βασιλιά, αὐτή ἡ πλάνη ἀφορμή νά χαθοῦν ἄδικα ψυχές, ἀλλά γνώρισε τόν ἀληθινό Θεό, πού σοῦ ἔδωσε αὐτή τήν ἐξουσία.

Ὁ Μαξέντιος ἔμεινε θαμπωμένος ἀπό τήν τόλμη, τήν ὁμορφιά, τή γνώση, τά ἐπιχειρήματά της. Θεωρεῖ πῶς ἡ Αἰκατερίνα δέν εἶναι κόρη ζωντανή ἀλλά ὄπτασία τῶν θεῶν.

— Κόρη τοῦ προκατόχου σου εἶμαι, δούλη τοῦ Χριστοῦ, πλασμένη ἀπό χῶμα, καί τό τίμιο ἅγιο Πνεῦμα Του μ' ἔκανε ἄνθρωπο καί ὄχι φάντασμα τῶν μυθικῶν θεῶν σου.

Η Αικατερίνα δέν εἶναι εὐκολη ἀντίπαλος. Γι' αὐτό ὁ αὐτοκράτορας ἀποφασίζει νά καλέσει ὄλους τούς σοφούς, ὅσους εὐεργετήθηκαν ἀπ' τό σοφότατο Ἐρμῆ -ὅπως πίστευε-, νά κλείσουν στήν ψυχή τους τίς μοῦσες, τίς αἰτίες κάθε γνώσεως, νά παρουσιαστοῦν καί ν' ἀποστομώσουν τή νεαρή αὐτή γυναίκα, πού χλευάζει τούς θεούς τους. Γράφει ἀκόμη στούς σοφούς ὅτι «ἂν τή νικήσετε, ἡ προγονική παράδοση μέ σᾶς θά θριαμβεύσει, θά παραδεχτοῦμε καί θ' ἀμείψουμε τή σοφία σας πλουσιοπάροχα, ἂν καί δέν θά θεωρήσουν οἱ πολλοί σπουδαῖο τρόποιο τή νίκη σας. Ἐγώ ὁμως, πού δοκίμασα αὐτή τήν κόρη, νομίζω πῶς ὁ Πλάτωνας, πού θεωρεῖται πρῶτος στή σοφία, μπροστά της θά ἐρχόταν δεύτερος. Ἄν ὁμως νικηθεῖτε, συλλογιστεῖτε πόσο καταγέλαστοι θά γίνετε!»...

Μαζεύτηκαν 50 ρήτορες ἐπάνωμοι, ἴσως συνοδευόμενοι κι ἀπ' ἄλλους 100, καί ὁ πῖο σπουδαῖος μέ περισσὴ αὐτοπεποίθηση βεβαιώνει τόν ἀνήσυχο αὐτοκράτορα γιά τήν ἄμεση νίκη του. Ἡ συζήτηση ἀνάμεσα στό σοφό καί τήν Ἁγία ἐγινε δημόσια, μπροστά σέ μέγα πλῆθος, πού συγκεντρώθηκε ν' ἀκούσει. Ἀπ' τή συζήτηση αὐτή καταγράψουμε μικρό ἀπόσπασμα:

Σοφός: Ἐσύ εἶσαι πού μέ λόγια ἀμφίβολα ἐξευτελίζεις τούς θεούς μας;

Ἁγία: Ἐγώ εἶμαι, ἀλλ' ὄχι ὅπως λές ἐσύ μέ λόγια ἀμφίβολα ἀλλά ἀληθινά κι ἀκαταμάχητα.

Σοφός: Ἀφοῦ οἱ μεγάλοι ποιητές τούς θεωροῦν αὐτούς θεούς ὑψηλούς, πῶς τολμᾶς ἐσύ νά τούς κατηγορεῖς, ἂν κι ὅπως ἄκουσα ἔχεις πάρει ἀπ' τή σοφία τους κι ἐσύ μερίδιο;

Ἁγία: Τή σοφία ὄχι ἀπ' αὐτούς ἀλλά σάν δῶρο Θεοῦ τήν ἔχω μάθει. Τά δόγματά τους, πού δέν στέκουν, εἰρωνεύτηκα. Ἀλλά πές μου ποιός ἀπό τούς μεγάλους ποιητές καί πῶς ὀνόμασε αὐτούς θεούς μεγάλους;

Σοφός: Πρῶτα-πρῶτα ὁ Ὅμηρος, ὁ πῖο σοφός ἀπό τούς ποιητές, αὐτήν τήν προσευχή ἔκανε στό Δία: «Ἐνδοξε, μέγιστε Δία καί οἱ ἄλλοι ἀθάνατοι θεοί»... Κι ὁ ξακουστός Ὀρφείας στή θεογονία του ὀλόφυχα τιμᾶ τόν Ἀπόλλωνα: «Βασιλιά, γιέ τῆς Ἀπτοῦς... ἦλιε πού πετᾶς μέ τά χρυσά φτερά σου».

Ἁγία: Ὁ Ὅμηρος πού ἀνέφερες πρῶτο ἀπ' τούς ποιητές, ὁ ἴδιος τό μέγιστο θεό σου Δία μέ πάρα πολλά ἀτοπήματα στολίζει... Ἀλλά καί ὁ Ὀρφείας τήν ἀνοησία τή δική σας πού τόν σεβόσαστε ὀλοκάθαρα ἀποδεικνύει στό ἔργο πού ἀνέφερες ὅπου ἐκθέτει τή θεογονία καί τή δημιουργία τοῦ κόσμου... Γι' αὐτό καί ὁ σοφός σας Σοφοκλῆς ἀναφέρει: «Υπάρχει Θεός, πού δημιούργησε τόν οὐρανό καί τή μεγάλη γῆ καί τό γαλάζιο κύμα τῆς θάλασσας καί τίς ὀρμές τῶν ἀνέμων. Οἱ θνητοί ἐπειδή ξεγελαστήκαμε ἀπ' τά αἰσθήματά μας καθιερώσαμε... ἀγάλματα θεῶν καί μορφές κατασκευασμένες ἀπό ξύλα, λίθους καί χρυσάφι. Καί θυσίες γιά χάρη τους καί... ὅλα αὐτά τά θεωρήσαμε εὐσέβεια». Εἶπες ἀκόμη πῶς τόν Ἐσταυρωμένο, τόν ἀληθινό Θεό, κανεῖς ἀπ' τούς παλιούς σοφούς σου δέν ἀνέφερε... ἀλλά ἐνῶ δέν εἶναι ἀνάγκη ἀπό βόρβορο ν' ἀντλοῦμε μύρο, γιά νά μή νομίσεις ὅτι παραιτοῦμαι, θά σοῦ ἀναφέρω τόν σοφό Πλάτωνα πού θεωρεῖ Θεό προαιώνιο αὐτόν πού ἐσύ ὑβριστικά ὀνομάζεις Ἐσταυρωμένο...

Ἡ δημόσια συζήτηση τῆς Ἁγίας μέ τόν σοφό ρήτορα συνεχίστηκε κι ὁ ρήτορας ἔμεινε ἄφωνος καί κατάπληκτος νά θαυμάζει. Μάταια προσπάθησε ὁ βασιλιάς νά πείσει τούς ἄλλους ρήτορες νά δοκιμάσουν. Ἡ Ἁγία δέν νίκησε τό ρήτορα, νίκησε τό βασιλιά καί κάθε ἀπειλή του. Οἱ 50 ἢ 150 σοφοί ρήτορες βαπτίστηκαν χριστιανοί στό λουτρό τοῦ μαρτυρικοῦ τους αἵματος. Ἡ φωτιά πού ἀναψαν οἱ στρατιῶτες ἄφησε ἄθικτα τά ἱερά τους λείψανα.

Ἡ Ἁγία ἔπεισε τούς ρήτορες μέ τά ἀξιοθαύμαστα λογικά, ρητορικά, ποιητικά, φιλοσοφικά της ἐπιχειρήματα, ἀλλά δέν νίκησε μ' αὐτά. Νίκησε μέ ἄλλα ἀκαταμάχητα ἐπιχειρήματα νίκησε μέ τήν ἀνδρεία, τήν τόλμη της νά σώσει τούς φοβισμένους χριστιανούς τῆς Ἀλεξάνδρειας, νίκησε μέ τήν πίστη της στόν ἀληθινό Θεό, μέ τή χάρη Του, πού στάλαξε ὁ λόγος της στίς εὐγενεῖς ψυχές τους.

Γ.

* Κατ' ἄλλους Μαξιμίνο.